

Almannaverkið og psykiatiski depilin:

- Tey kunnu ringja til lækna-vaktina

Teir báðir stovnarnir, sum hava við sálarsjúk í Føroyum at gera, vísa sálarsjúkum til kommunulæknan ella læknavaktina, um tey koma í eina bráðfeingis støðu

PÆTUR HJALMAR EVENSSON

PATURE@SOSIALURIN.FO

Í 2002 varð mælt til at skipa eitt toymi, sum í høvudsheitum veitti ambulans tilboð til fólk við sálarlíggum avbjóðingum. Tá varð spurningurin um eina akutt telefontænastu á Psykiatriska deplinum umrøddur, men nú 17 ár seinni er enn eingin slík telefontænasta sett í verk.

Vit hava spurt depilsleiðsluna á psykiatisku deild, hvussu sálarsjúk skulu gera, um tey til dømis fáa eitt óttaherðindi ella ein depressivan niðurtúr og sjálmorðstankar.

Allir borgarar í Føroyum hava somu rættindi. Tey kunnu venda sær til sín kommunulækna ella læknavaktina á 1870, um teimum tørvar bráðfeingis hjálp vegna sjúku; hetta bæði í sambandi við sálarlíggum og líkamliga sjúku, sigur Beinta Danielsen, leiðandi lækna-skrivari á Psykiatriska deplinum.

Sama svar fingi vit frá Almannaverkinum.

Beinta Danielsen sigur, at egin lækni ella vaktlækni handlar uppá støðuna, um fólk við bráðfeingis sálarlíggum trupulleikum ringja inn.

Teir borgarar, sum hava samband við Psykiatriska depilin, hava oftast eina avtalu við sín viðgera um, hvussu farast skal fram, sigur hon.

Kommunulæknarnir hava telefontíðir, og Læknavaktin svarar frá klokkan 16.00-08.00.

Ógreitt hvar telefonhjálpin kann vera

Hermann Mortensen, depilsstjóri í Almannaverkinum, vísir á, at

tað er ógreitt, hvør stovnur hevði kunnað varðað av einari telefontænastu til sálarsjúk, um hon skuldi blivið til veruleika.

- Tað hevur verið frammi í almenna rúminum, at ein slík tænasta kundi verið partur av einari sálarlíggari skaðastovu, men slíka hava vit ikki í Føroyum. Tað er heldur ikki greitt, um ein slík tænasta skuldi liggið í Almannaverkinum ella á Psykiatriska Deplinum á Landssjúkrahúsinum, sigur Hermann Mortensen.

1870 skal svara

Fleiri fakfólk og áhugafeløg hava áður víst á týðningin av at seta eina serliga sálarlíggja skaðastovu á stovn. Men hetta liggur ikki í kortunum, sambært Heildarætlanini fyri sálarlíggja heilsu í Føroyum frá 2018, sum ein arbeiðsbólkur gjørdi. Har stendur:

- Sjálmorðshótt og onnur skulu altíð kunna ringja og fáa hjálp. Arbeiðsbólkurin heldur tó, at hetta skal vera sama bráðmóttøka, sum tey, ið hava líkamligar sjúkur venda sær til. Arbeiðsbólkurin mælir til, at Læknavaktin 1870 eisini skal taka sær av teimum, sum bráðliga gerast álvarsliga illa fyri sálarlíggja. Til tess krevst, at starvsfólk við neyðugum førleikum at handfara sálarlíggja bráðstöður og at veita telefonráðgeving, verða knýtt at Læknavaktini.

Góð hjálp at heinta í Danmark

Í Danmark eru fleiri ymisk telefonnummur, sum sálarsjúk kann ringja til, alt eftir hvørjari støðu mann er í. Har er eitt nú sjálmorðshjálpin, Livslinien, sum

svarar telefonini hvønn dag á árinum millum klokkan 11 og 04.

Síðst í mai mánað í ár stóð ein grein at lesa í avisini, Politiken, har sjei fakfólk mæltu til at gera eina akuttlinju til sálarlíggja sjúku við telefonnummarinum 115. Hugskotið er, at akuttlinjan skal virka á sama hátt sum 112 og 114.

Hetta kom nettupp í kvalarvørrinum av, at ov fá fólk vita, hvar tey skulu ringja, tá tey sjálvi - ella onkur avvarðandi - fær eina bráðfeingis sálarlíggja sjúku. Uppskotið fekk bæði góðar og ivandi afturmeldingar frá donskum politikarum og áhugabólkum.

Sinnisbati:

TAÐ KANN VERA OV SEINT AT BÍÐA

- Fólk, ið hava sálarlíggja órógv og sjúku, hava brúk fyri onkrum at lurta eftir sær og fáa hjálp, sigur Sinnisbati

Sinnisbati, sum er áhuga-felagsskapurin hjá teimum, ið hava sálarsjúku, meinar, at tað er neyðugt er við eini bráðfeingislinju til sálarsjúk. Tað kemur fram í valskránni hjá Sinnibata til lótingsvalið 2019.

- Fólk, ið hava sálarlíggja órógv og sjúku, hava ofta brúk fyri onkrum at lurta eftir sær og fáa hjálp - eisini tá kommunulæknin ikki er tøkur. Við eini slíkari linju, kunnu innleggingar, tungir tankar og sjálmorðsroyndir fyrbygja. Á henda hátt ber til at fyrbygja

innleggingar og psykiatriska viðgerð, sigur Sinnisbati.

Sinnisbati vísir á, at eitt slíkt tilboð kann knýttast at sálarskaðastovuni ella 112.

- Fólk, ið bráðliga fáa ógvusligt angist, tunglyndi, psykosu, sjálmorðstankar o.a. hava tørv á einum staði at venda sær. Hesar støður kunnu taka seg upp óvæntað, og tá er tørvur á bráðfeingishjálpi. Tá er ikki tíð til at bíða til kommunulæknin hevur opið aftur og møguliga verða víst/ur til Psykiatriska depilin, ella bíða eftir tíð hjá sálarsjúka ikki. Tá kann eisini vera ov seint at bíða.